

I have to comprehend the landscape through inner appreciation. (Peter Zumthor)

In situ

Wie met Hein van Delft door het Friese landschap rijdt, leert opnieuw kijken. De contouren van het Wad zijn nog aanwezig in het land. De bocht in de weg is gevormd door een stroom van weleer, de terp is afgegraven tot een halve maan. Omringd door bomen, ligt hij als een nest in het landschap. Er zijn ploegsporen gevonden van 4000 jaar geleden; in de middeleeuwen werd op de terp een kerk gebouwd. In de kleine ruimte ligt een marmeren grafsteen. 1563, staat er geschreven. Door de boogvormige ramen kijkt de bezoeker naar buiten; aan de einder ligt de waddendijk.

In het kerkje van Bornwird heeft Hein van Delft aan weerszijden van de rijk bewerkte grafsteen rechthoekige vlakken aangebracht: een van veen en een van klei. In de vlakken zijn ruimtes uitgespaard, waarin zaden liggen. De bezoeker heeft een wandeling om de terp gemaakt en is via een smal pad naar boven gelopen. Hij is het ijzeren hek doorgegaan, de begraafplaats op en heeft de deur van de kerk geopend. Via een voorportaal heeft hij de gewijde ruimte betreden. Met de ervaring van het landschap nog in zijn lichaam kijkt hij naar de installatie. Is hier de aarde ten grave gedragen? De zaden dragen de potentie van nieuw leven in zich. In de verte hebben de dingen hun vaste vorm verloren; de ziel van het land zweeft boven de horizon.

De installaties van Van Delft zijn te beschouwen als interventies op bijzondere plekken. Ze zetten wat er al is, in een nieuw licht. Hij maakt gebruik van de materialen van het land en werkt met wat de situatie hem aanreikt. Zo brengt hij landschap, materie, geschiedenis en plek samen. Zijn associaties met de cultuurhistorie van het landschap vormen het uitgangspunt bij het maken van de installaties: hij vertaalt zijn denken naar vorm. Als materiële objecten maken de werken zich los van dit denken; zij gaan een relatie aan met de ruimte waarin zij zich bevinden. Klei, aarde en steen, op zichzelf betekenisloos, krijgen binnen de context een poëtische zeggingskracht. De werken openen zich naar de ruimte en vermengen zich met de atmosfeer van de plek. Zo maken zij een stille wereld toegankelijk, waarin materie en geest, het alledaagse en het tijdloze als vanzelfsprekend met elkaar verbonden zijn. Het is deze stilte die resoneert in de kijker. Zijn kijken beweegt zich van perceptie naar contemplatie. Alles is tegelijk en ondeelbaar aanwezig: het landschap, de plek, het verhaal, het beeld. Hier is de geest van het land erfahrbaar en vallen, voor even, tijd en ruimte samen.

In de middeleeuwse kerk van Ginnum is de tijd niet alleen voelbaar, maar ook hoorbaar aanwezig in het tikken van een uurwerk. Zware grafstenen bedekken de vloer. Ze vertellen over de geschiedenis van de Friese adel, die zich met deze monumentale graven teweer heeft willen stellen tegen de vergankelijkheid. Hun namen staan gebeiteld in het zwarte marmer. Rondom een van de graven heeft de kunstenaar een reeks basaltblokken gelegd, afkomstig van de zeedijk. De harde steen is gebruikt om de mens te beschermen tegen de kracht van het water. Op de bovenkant van de blokken heeft Van Delft een dunne laag waddenklei aangebracht. Krimpssporen tonen huid, kwetsbaarheid.

In zijn installaties opent Hein van Delft telkens nieuwe betekenislagen. Het is alsof de kijker het landschap steeds dieper doorgrondt. Niet door meer te weten te komen, maar door zich er innerlijk aan te verbinden. Het werk nodigt hem uit om de beweging van buiten naar binnen te maken: van ruimte naar plek naar beeld. Het biedt uitzicht en inzicht in één. Het maakt hem bewust van zijn plaats ten opzichte van de ruimte en de dingen en verbindt zijn adem aan de adem van het land.